

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПСИХІАТРІЇ ТА НАРКОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ АНГЛОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Скрипніков А.М., Телюков О.С., Казаков О.А., Рудь В.О.

Українська медична стоматологічна академія

Представлено досвід викладання психіатрії та наркології іноземним студентам англomовної форми навчання. Охарактеризовано особливості подання теоретичного навчального матеріалу, опанування практичних навичок, роботи з пацієнтами в психіатричній клініці.

Ключові слова: психіатрія, наркологія, іноземні студенти, англomовна форма навчання.

In the article, the experience of teaching psychiatry and narcology (addictology) for the foreign students with English educational form has been shown. The peculiarities of theoretical materials presentation, practical skills acquirement, work with the patients in the psychiatry clinic has been described.

Keywords: psychiatry, narcology (addictology), foreign students, English educational form.

Англійська мова в освітньому процесі медичних ЗВО України не тільки створює можливості здобуття медичної освіти з перспективою подальшого професійного становлення за кордоном, а й підвищує загальний рівень зацікавленості іноземних абітурієнтів саме таким ЗВО, де чинна ця форма навчання [1; 2].

На кафедрі психіатрії, наркології та медичної психології викладання психіатрії та наркології іноземним студентам англomовної форми навчання відбувається на 4 курсі медичного і стоматологічного факультетів.

Програма з цієї навчальної дисципліни для студентів медичного факультету є нормативною і складається з двох модулів: загальні питання психіатрії та загальна психопатологія і спеціальна психіатрія. Програма передбачає 20 годин лекцій, 40 годин практичних занять і 45 годин самостійної роботи.

Для студентів стоматологічного факультету програма з психіатрії та наркології також є нормативною, містить 1 модуль і складається з 6 годин лекцій, 24 годин практичних і 15 годин самостійних занять.

На останньому занятті кожного модуля студенти обох факультетів складають підсумковий модульний контроль.

Протягом останніх років ми спостерігаємо поступове збільшення кількості іноземних студентів із країн Африки, хоча кількість студентів-іноземців із країн Близького Сходу залишається домінуючою. У зв'язку з цим ми маємо вищий рівень володіння англійською мовою серед означеного контингенту. Крім того, спостерігається тенденція до зарахування студентів із вищим рівнем загальноосвітніх (шкільних) знань порівняно з попередніми роками. Це важливо для вивчення такої дисципліни як психіатрія і наркологія, оскільки достатній рівень знань з історії, літератури, мистецтва дозволяє глибше зрозуміти феноменологію психічних розладів, а не просто механічно «завчити» певні спеціальні дефініції.

Під час вивчення психіатрії та наркології студентами англomовної форми навчання в попередні роки ми стикалися з такою проблемою як складність опанування спеціальної психіатричної термінології, навіть за високого рівня володіння англійською мовою, переважно за рахунок того, що деякі терміни не вживаються в побуті або не мають латинського походження. Тому ми завжди пропонуємо студентам у ролі додаткового посібника англomовний глосарій психіатричних термінів, розроблений співробітниками кафедри. З нашого досвіду, це суттєво покращує навчальний процес, оскільки під час вивчення певної теми студент може швидко знайти незрозумілий термін, змістовно й лаконічно пояснений у глосарії.

Важливим аспектом подання теоретичного матеріалу з психіатрії та наркології студентам англomовної форми навчання є той факт, що всі базові підручники в Україні створені на базі номенклатурно-діагностичних критеріїв і лікувально-профілактичних стратегій, не повністю відповідних світовому науково-практичному психіатричному простору. Так, усі підручники і посібники з психіатрії та наркології в Україні, навіть перекладені англійською мовою, ґрунтуються на класифікації психічних і поведінкових розладів за ICD-10, що є міжнародною. Проте найбільш практично вживаною в країнах Європи і США є класифікація за DSM-V. Порівнюючи базові підручники з психіатрії в Україні та за кордоном (для прикладу візьмемо підручник «Психіатрія і наркологія» за ред. проф. О.К. Напреєнка 2015 р. [3] і підручник «Concise Textbook of Clinical Psychiatry» В.І. Sadock і V.A. Sadock, третя редакція від 2008 року [4]), знаходимо настільки виразні розбіжності в структурі та змісті подання теоретичного матеріалу, що мова може йти навіть про різні науково-методологічні парадигми. Це створює додаткову площину непорозуміння, оскільки частина студентів користується електронними мережами і зарубіжними посібниками й підручниками з психіатрії. Тому під час практичного заняття викладачі пояснюють студентам указані розбіжності, наголошуючи на тих діагностично-лікувальних підходах, що домінують у зарубіжних країнах, оскільки більшість випускників англomовної форми навчання будуть працювати за кордоном. У методичних розробках із психіатрії та наркології, розроблених співробітниками кафедри, також ураховується цей аспект, однак їхня загальна структура відповідає вітчизняній типовій навчальній програмі з дисципліни.

Оскільки психіатрія і наркологія є клінічною дисципліною, а кафедра розташована на базі Полтавської обласної клінічної психіатричної лікарні ім. О.Ф. Мальцева, ми маємо можливість демонстрації студентам широкого спектра психічної й аддиктивної патології. Проте практична робота з пацієнтом як невід'ємна складова навчання майбутнього лікаря в психіатричній клініці має свої особливості, ризики й обмеження. Так, ми не можемо демонструвати студентам психічно хвору людину без її персональної попередньої згоди чи згоди уповноваженого представника. Нерідко пацієнти нашої клініки не погоджуються на спілкування зі студентами англomовної форми навчання з особистісно-культуральних причин (поширений у пострадянському суспільстві страх контакту з іноземцями, посилений і трансформований наявним психічним розладом). З іншого боку, навіть за умови згоди на спілкування курація психіатричного хворого має специфічний, інтимно-довірливий характер, де внутрішні переживання пацієнта становлять одне з головних феноменологічних джерел правильного діагностування. Під час роботи з пацієнтом викладач одночасно постає в ролі перекладача, що створює додаткові складності («третя особа» у

діагностичному інтерв'ю), роблячи таким чином навчання діагностики психічного розладу менш успішним. Нерідко деякі симптоми психічного розладу можуть неправильно сприйматися студентами-іноземцями внаслідок розбіжностей культур (несприйняття певних видів маячних ідей чи ряду афективних проявів за психічну патологію взагалі). Тому після курації пацієнта зі студентами англійської форми навчання викладачі детально обговорюють отриману інформацію, пояснюючи за необхідності, чому той чи інший симптом вважається психічним порушенням.

Спеціально для студентів англійської форми навчання на кафедрі використовується демонстрація навчальних фільмів із записами клінічних інтерв'ю з пацієнтами закордонних клінік, які дали добровільну згоду на такий запис. Натепер на кафедрі маємо 12 навчальних фільмів, що охоплюють практично весь спектр психопатологічних синдромів.

З навчально-виховною метою, а також для підвищення мотивації до вивчення психіатрії та наркології студентами-іноземцями, зокрема з країн Близького Сходу, де ставлення до психічних та аддиктивних розладів нерідко буває спотвореним і стигматизованим, під час першого практичного заняття з психіатрії обговорюються проблеми стигматизації та дестигматизації в психіатрії, що дозволяє виправити хибне уявлення про психічні хвороби і хімічні залежності як поширені винятково в країнах Європи й Америки.

Окремо слід зазначити, що з метою підготовки до ліцензійного іспиту «Крок 2. Загальна лікарська підготовка» під час практичних занять зі студентами англійської форми навчання вони розв'язують тематичні задачі з банку даних Центру тестування при МОЗ України, що наявні на кафедрі в повній кількості (27 задач) і охоплюють період 2015-2018 рр.

Професорсько-викладацький склад кафедри бере активну участь у проведенні підготовчих занять зі студентами англійської форми навчання безпосередньо перед складанням ліцензійного іспиту, на яких обговорюються тестові завдання з фахової дисципліни (психіатрії та наркології), що були запропоновані на ліцензійному іспиті в минулі роки.

Отже, досвід роботи нашої кафедри з викладання психіатрії та наркології іноземним студентам англійської форми навчання свідчить, по-перше, про досить високу її успішність за умови гнучкішого підходу до базових навчально-методичних принципів освітнього процесу в медичних ЗВО; по-друге, актуалізує певні проблеми, що наразі залишаються не розв'язаними, зокрема створення в Україні єдиного базового підручника з психіатрії та наркології англійською мовою, який урахував би розбіжності номенклатурно-класифікаційних особливостей і діагностично-лікувальних стратегій в Україні та за кордоном.

Список використаної літератури

1. Міщенко І.В. Оптимізація інформаційно-навчального забезпечення навчання англійських студентів-іноземців / Міщенко І.В., Запорожець Т.М., Жукова М.Ю. // Сучасні технології навчання у підготовці медичних кадрів: матеріали навч.-метод. конф. – Полтава, 2008. – С. 112-114.
2. Новіков В.М. Методологічні та організаційні особливості роботи зі студентами англійської форми навчання на кафедрі ортопедичної стоматології та імплантології / В.М. Новіков // Сучасні технології навчання у підготовці медичних кадрів: тези доп. навч.-метод. конф. – Полтава, 2008. – С. 118.
3. Психіатрія і наркологія: підручник / [Сонник Г.Т. та ін.]; за ред. О.К. Напрєєнка. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 424 с.
4. Sadock B.J. Concise Textbook of Clinical Psychiatry: textbook, 3-rd ed. / B.J. Sadock, V.A. Sadock. – Philadelphia: Wolters Kluwer, 2008. – 738 p.

АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Скріннік Є.О., Донченко В.І., Ємець А.В., Дьяченко Ю.А.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено значення аксіологічного підходу у фізичному вихованні студентів закладів вищої медичної освіти. Визначено особливості формування цінностей здоров'я і здорового способу життя студентів-медиків засобами фізичного виховання.

Ключові слова: аксіологічний підхід, фізичне виховання, здоров'я, студенти-медики.

The importance of the axiological approach in the physical education of students of higher medical educational institutions is highlighted. The peculiarities of forming the values of health and healthy lifestyle of medical students by means of physical education are determined.

Keywords: axiological approach, physical education, health, medical students.

Одне з головних завдань освітньої реформи в Україні – професійна підготовка кваліфікованих кадрів, які мають відповідати умовам сучасності, бути творчими і конкурентоспроможними. Навчально-виховний процес у закладі вищої освіти сприяє формуванню і професійних, і особистісних якостей майбутніх фахівців, становленню ціннісних орієнтацій.

Особливої уваги заслуговує професійна підготовка студентів-медиків, зокрема проблема формування цінності здоров'я особистості як цілепокладальної.

Аналіз публікацій у рамках теми дослідження виявив, що вивчення проблеми аксіологічних аспектів у навчальній діяльності активно привертає увагу сучасних науковців, серед них: Ю. Асеева, М. Асламова, С. Вітвицька, Н. Завидівська, Л. Нікогосян, Р. Пріма, Н.Ткачова, Н. Шемигон, О. Шукатка та ін.

Дослідження виявляють, що процес формування системи цінностей особистості досить складний і динамічний, вимагає постійного переосмислення індивідом явищ об'єктивної дійсності, спонукає виділяти головне і другорядне, ставити відповідні цілі та завдання, аналізувати, корегувати, реалізовувати. Поняття цінності є основним